

Vtáčia chrípka a verejnosť

Výskyt vtácej chrípky je v súčasnom období je zaznamenávaní v takmer všetkých štátoch EÚ

Slovenská republika potvrdila prvý výskyt v sezóne 2022-2023 17.1.2023. Od tohto dátumu sa vtáčia chrípka potvrdila u voľne žijúcich vtákov, záhumienkových chovoch hydiny, vtákov chovaných v zajatí (ZOO) ako aj v chove s komerčným charakterom

Pravidelná aktualizácia počtu prípadov u hydiny/vtákov držaných v zajatí a voľne žijúceho vtáctva na stránke ŠVPS SR.

V súvislosti s vyššie uvedenými skutočnosťami je potrebné byť opät' veľmi bdeli pokiaľ ide o riziko zavlečenia (migráciu voľne žijúceho vtáctva nevieme ovplyvniť) a rozšírenia nákazy na území SR. Obranou proti výskytu nákazy v chovoch je PREVENCIA. V rámci preventívnych opatrení (mnohé sú súčasťou stále platných mimoriadnych núdzových opatrení) upozorňujeme na

- Pravidlá biologickej bezpečnosti
- Zamedzenie kontaktu voľne žijúcich vtákov s hydinou, krmivom resp. napájacou vodou
- Zasieťovanie výbehov pre hydinu
- Predkladanie krmiva hydine pod prístreškom

Z pohľadu znalosti aktuálnej situácie pokiaľ ide o prítomnosť /cirkuláciu vírusu na území SR je nevyhnutné

1. Dodržiavanie Plánu prieskumu aviárnej influenzy u hydiny a voľne žijúcich vtákov na Slovensku v roku 2023.
2. Dôsledné dodržiavanie **mimoriadnych núdzových opatrení (MNO- č.k. mno 4373/2005 z 28.10.2005), ktoré sú stále v platnosti**
3. Zvyšovanie povedomia /informovanosti chovateľov hydiny a vtákov v zajatí o potrebe dodržiavania zásad biologickej bezpečnosti a ochrany chovov pred zavlečením tejto nákazy- v súčinnosti a vzájomnej spolupráce so starostami obcí a miest

Vlastníkom alebo držiteľom hydiny je nariadené

1. zabrániť priamemu a nepriamemu kontaktu voľne žijúcich vtákov, zvlášť vodného vtáctva s hydinou
2. zabezpečiť prísne oddelenie vodnej hydiny od ostatnej hydiny
3. zakázať chov hydiny u zamestnancov registrovaných fariem v domových hospodárstvach
4. prísne dodržiavať nákup hydiny len z registrovaných fariem so stálym veterinárnym dozorom
5. novo nakúpenú hydinu umiestniť do priestorov, ktoré boli vopred vyčistené a dezinfikované
6. pre každú halu používať vlastné pracovné nástroje
7. minimalizovať počty ľudí, ktorí prichádzajú do styku s hydinou
8. správne používať osobné ochranné pomôcky

9. hydinu vo voľnom výbehu kŕmiť a napájať v uzavretom priestore, alebo pod prístreškom ktorý dostatočne bráni prilietavaniu voľne žijúcich vtákov a zamedzuje kontakt voľne žijúcich vtákov s krmivom a vodou určenou pre hydinu
10. vonku umiestnené zásobníky s vodou požadované v záujme zabezpečenia optimálnych životných podmienok pre určité druhy hydiny dostatočne chrániť pred voľne žijúcim vodným vtáctvom
11. hydinu nenapájať vodou zo zásobníkov povrchových vôd prístupných voľne žijúcemu vtáctvu
12. bezodkladne oznamovať príslušnému orgánu veterinárnej správy akékoľvek znaky vtácej chrípky u hydiny a iných vtákov chovaných v zajatí podľa kritérií:
 - pokles v príjme potravy a vody o viac ako 20 %,
 - pokles v produkcii vajec o viac ako 5 % trvajúci dlhšie ako 2 dni,
 - týždenná miera úmrtnosti vyššia ako 3 %,
 - akýkoľvek klinický prejav alebo posmrtnú zmenu, ktorá svedčí pre vtáčiu chrípku.

Základné informácie o nákaze

- ❖ vtáčia chrípka (aviárna influenza) je ochorenie, ktoré postihuje voľne žijúce ako aj domáce vtáky;
- ❖ inkubačná doba je variabilná (1-7 dní) a v závislosti od kmeňa vírusu vtácej chrípky, dávky, spôsobu expozície a druhu vtáka.
- ❖ OIE uznáva 14-dňovú inkubačnú dobu na úrovni krdľa pre vysokú patogénnosť vtácej chrípky na šírenie vírusu v populácii vtákov.
- ❖ rôzne druhy bývajú rôzne citlivé na rôzne kmene vírusu – vo všeobecnosti možno povedať, že na vysokopatogénnu chrípku býva najcitlivejšie domáca hydina (kury domáce), kde môže v chove úmrtnosť dosiahnuť až 100%;
- ❖ v EÚ sa od roku 2006 vyskytuje väčšinou sezónne počas zimného obdobia (október – marec), počas jednej sezóny sa väčšinou šíri prevažne jeden konkrétny kmeň;
- ❖ sporadický výskyt môže byť zaznamenaný celoročne;
- ❖ vírus aviárnej influenzy je šírený predovšetkým voľne žijúcimi s'ahovavými vtákmi, do EÚ býva každoročne sezónne zavlečený vtákmi, ktoré tiahnu z ázijských oblastí a zo severu cez Európu smerom na juh do Afriky;
- ❖ v EÚ sú zavedené veľmi prísne veterinárne opatrenia. Ich cieľom je zabrániť šíreniu vírusu z voľne žijúceho vtáctva na hydinu a obmedziť výskyt ohnisk u hydiny;
- ❖ hlásenie výskytov sa realizuje cez systém ADIS (notifikačný systém hlásenia výskytu nákaz – Animal disease information system) s uvedením všetkých podstatných informácií o danom ohnisku;
- ❖ dočasné ochranné pásma a pásma dohľadu sú zriadené v oblastiach, kde sa nachádzajú infikované chovy. V týchto zónach je obmedzený pohyb živých zvierat, hydina je uzavretá v uzavretých priestoroch a starostlivo monitorovaná, prísne sa uplatňujú opatrenia na dezinfekciu;
- ❖ ak sa v chove vyskytne ohnisko, vtáky musia byť utratené a prijímajú sa veterinárne opatrenia;
- ❖ zavádzajú sa aj špecifické opatrenia na zabránenie vstupu infikovaných vtákov do potravinového reťazca, nakoľko vírus sa môže šíriť aj prostredníctvom hydinového mäsa a vajec;

- ❖ v každom prípade dôkladné varenie zabezpečí, aby mäso a vajcia neobsahovali žiaden vírus.
- ❖ Riziko nakazenia širokej verejnosti vírusom zo živých zvierat alebo z hydinových výrobkov je veľmi nízke a neexistuje žiadny dôvod na to, aby menili stravovacie návyky alebo cestovné plány.

Spotreba hydinových výrobkov

- Je bezpečné jesť hydinové mäso alebo vajcia, ktoré nakupujete v SR (je pod stálou veterinárnou kontrolou orgánov veterinárnej starostlivosti) resp. v EÚ. Je to preto, že sú zavedené prísne opatrenia v oblasti bezpečnosti potravín a veterinárnych opatrení na zabránenie vstupu mäsa alebo vajec z infikovaných zvierat do potravinového reťazca.
- ❖ hydinu a hydinové výrobky uvádzané na trh v EÚ je možné pripravovať a konzumovať ako zvyčajne pri dodržaní správnych hygienických postupov a správneho varenia
- Obchod z ochranných pásiem a pásiem dohľadu v rámci EÚ je povolený len po veľmi prísnych veterinárnych kontrolách a dovoz z postihnutých/infikovaných tretích krajín je zakázaný.
- V prípade ohniska nákazy na hydinovej farme sa celý kŕdeľ ihneď usmrcuje. Zničí sa aj hydinové mäso a vajcia vyprodukované na týchto farmách.
- Dokonca aj vo veľmi nepravdepodobnom prípade prítomnosti vírusu v mäse alebo vajciach predávaných v EÚ, dôkladné varenie ničí vírus, takže dobre uvarené mäso a vajcia nepredstavujú žiadne riziko.

Rizikové skupiny

Ľudia, ktorí chovajú vtáky, nemusia byť príliš znepokojení, ale treba si uvedomovať možné riziká. V tejto súvislosti je potrebné:

- Dodržiavať pokyny ŠVPS SR a príslušných regionálnych veterinárnych správ, najmä pokiaľ ide o potrebu kŕmenia a pitia hydiny v interiéri a držať hydinu v rizikových oblastiach v interiéri (aby sa zamedzilo styku domáceho vtáctva s voľne žijúcimi vtákmi).
- Informovať úrady, ak sa objavia nezvyčajne vysoké počty uhynutých voľne žijúcich vtákov, alebo ak niektorý z ich vtákov ochorie alebo uhynie za neobvyklých okolností. V takýchto prípadoch sa ľudia nesmú dotýkať samotných mŕtvych alebo chorých vtákov.
- Dodržiavať základné hygienické predpisy - najmä umývanie rúk mydlom pri kontakte s vtákmi alebo vtáčimi exkrementami.
- Odradiť deti od hrania sa s vtákmi a naučiť ich, aby informovali, akvidia choré alebo mŕtve vtáky.
- Uistite sa, že deti rozumejú pravidlám základnej hygieny.
- Nikdy nezabíjajte alebo nejeďte choré alebo umierajúce vtáky, pretože by to mohlo znamenať väčšie riziko.

- ❖ Riziko prenosu vírusov vtácej chrípky z voľne žijúcich vtákov na širokú verejnosť je nízke. Väčšina prípadov infekcie ľudí vírusmi vtácej chrípky zahŕňala veľmi blízky priamy kontakt s chorou hydinou. Aby sa minimalizovalo riziko nakazenia sa vírusmi vtácej chrípky od voľne žijúcich vtákov, ľudia by sa mali vyhýbať dotyku chorých alebo uhynutých voľne žijúcich vtákov holými rukami.
- ❖ Ľudia, ktorí sa podieľajú na eradikácii ohnísk HPAI, by mali používať vhodné osobné ochranné prostriedky.
- ❖ Ostatní ľudia, ktorí prichádzajú do pravidelného kontaktu s hydinou (napr. poľnohospodári, veterinárni lekári) alebo s voľne žijúcimi vtákmi (napr. poľovníci, pozorovatelia vtákov), si musia byť vedomí rizík a prijať preventívne opatrenia.
- ❖ ECDC (Európske centrum pre kontrolu a prevenciu nákaz) vypracovalo podrobné usmernenie o ochrane ohrozených osôb a tých, ktorí žijú alebo cestujú do oblastí, kde sa našli infikované vtáky. Vnútroštátne orgány sú tu preto, aby poskytovali poradenstvo v prípade akýchkoľvek otázok.

Ostatní občania

Je veľmi nepravdepodobné, že by iná verejnosť došla do kontaktu s infikovanými vtákmi.

Nasledujúce bezpečnostné opatrenia sa považujú sú dostatočné:

- Nedotýkajte sa chorých alebo uhynutých voľne žijúcich vtákov alebo hydiny a informujte miestne veterinárne správy, ak zistíte akékoľvek podozrivé počty mŕtvych alebo chorých vtákov.

- Dodržiavajte bežné pravidlá správnej hygieny - tj po kontakte s vtákmi alebo ich trusom si umyte ruky mydlom.

- ❖ Ak sa vo vašom okolí vyskytne ohnisko vysokopatogénnej vtácej chrípky:

- vnútroštátne orgány môžu uložiť dočasné obmedzenia týkajúce sa pohybu hydiny a vyhlásiť určité miesta neprístupné pre ľudí. Je dôležité, aby ste dodržiavali tieto pokyny, pretože sú nevyhnutné na zastavenie šírenia vírusu.

Cestovanie

Je veľmi nízke riziko, že človek príde do styku s vírusom aviárnej influenzy pri cestovaní do krajín mimo EÚ alebo do oblastí v rámci EÚ, kde sa zistila vtáčia chrípka, za predpokladu, že sa vyhnete návšteve hydinárskeho fariem alebo trhov s vtákmi a budete dodržiavať vyššie uvedené opatrenia, ako sa uvádza v usmerneniach ECDC.

Informácie o AI: [Nákazy a choroby zvierat - Vtáčia chrípka \(svps.sk\)](http://svps.sk)

